

Aleksi Aho, Inka Elomaa, Jouni Kolhinen ja Niko Koskinen

Viestintä on yksi parhaista keinoista hillitä pandemiaa

Koronaviruspandemian aikana kriisiviestinnän ja median rooli pandemian hillitsemisessä on ollut merkittävä. Tutkimustulokset kriisiviestinnästä koronakriisin ajalta osoittavat viestinnän ja median tärkeyden suhteessa viruksen leviämisen hallintaan. Tulokset pohjautuvat valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminnan tuottamiin [COVID-19-tutkimuskatsauksiin](#).

Tiedonvälityksessä tulisi huomioida mahdolliset eriarvoisuutta tuottavat tekijät, kuten pääsy, ymmärrys ja mahdollisuus käyttää välitettyä tietoa. Koronakriisin aikana viranomaisen tuottaa jatkuvasti tietoa koronatilanteesta: tietoa terveydestä, riskeistä, julkisista palveluista ja terveydenhoidosta. Kriisiviestinnässä väestölle kerrotaan, mitä kyseisellä hetkellä tilanteesta tiedetään ja mitä toimenpiteitä ollaan tekemässä väestön suojelemiseksi. Onnistuessaan viestinnällä luodaan luottamusta hallintoon ja ylläpidetään väestön resilienssiä.¹

Luottamuksen rakentaminen ja osallistaminen lisäävät viestinnän vaikuttavuutta

Maailman terveysjärjestö (WHO) suosittelee, että hallituksen tulisi osallistaa ja informoida paikallisyhteisöjä koronavirustaistelussa sekä käyttää viestiessä selkeää ja positiivista kieltä. Viestinnässä tulisi keskittyä hyötyihin ja tieteelliseen näyttöön. Oikea tieto on tärkeää esimerkiksi riskeistä puhuttaessa, jotta niihin osataan suhtautua oikein².

Suomessa koronatartuntojen määrät ovat olleet suuria vieraskielisten keskuudessa. Näin ollen monikielisen viestinnän rooli on keskeistä pandemiaan liittyvissä viestintästrategioissa. Monikielinen viestintä ei ainoastaan tee viestinnästä saavutettavampaa vähemmistö- ja muille erityisryhmille, vaan se myös auttaa purkamaan kielimuureja ja rakentamaan luottamusta viestin välittäjän ja vastaanottajan välillä.³

Kansainvälisen tutkimuksen mukaan luottamus viralliseen viestintään on yhteydessä myönteisiin rokoteasenteisiin. Rokoteasenteissa on nähty eroja myös sukupuolten, ikäryhmien sekä koulutus- ja tuloluokkien välillä. Näin ollen viestintää voisi tehostaa kohdentamalla sitä rokotteisiin kielteisemmin suhtautuville ryhmille, kuten nuorille⁴. Viestinnän vaikuttavuutta lisää myös terveydenhuollon ammattilaisten sanoma sekä viestin persoonallisuus⁵.

Medialla keskeinen rooli informaatiopandemian ehkäisyssä

Median merkitys viestintävälineenä on tärkeää julkisille instituutioille yhteiskunnassa. Mediaa kuuluisikin kohdella kumppanina riskien ja kriisien hoidossa. Eri uutismedioiden ja televisio-ohjelmien COVID-19 aiheen käsittely on vaikuttanut niiden seuraajien suhtautumiseen ja käyttäytymiseen. Tällä on ollut vaikutusta niiden seuraajien koronatartuntojen ja kuolleisuuden määriin.⁶

Koronaviruspandemian sivuilmionä on syntynyt valeuutisten ja salaliittoteorioiden verkko, joka on haitannut terveysviranomaisten toimintaa. Sen on sanottu jopa kiihdyttäneen viruksen leviämistä ja aiheuttaneen kuolemia.⁷ Tutkijat ovat kutsuneet ilmiötä informaatiopandemiaksi, englanniksi *infodemic*⁸.

Valtamedian ja tutkimusorganisaatioiden yhteistoiminnalla voi vastata misinformaatioon. Havaintojen mukaan sosiaalisessa mediassa ja muissa rokoteryhmissä esiintyvää rokotekriittistä keskustelua ei kannata esittää, sillä se siirtyy toiseen paikkaan⁹.

Misinformaatio leviää erityisesti sosiaalisessa mediassa¹⁰. Keskeisin syy virheellisen tiedon jakamiselle sosiaalisessa mediassa on harkinnanvaraisuuden ja kriittisyyden puute tietoa kohtaan. Ihmiset luottavat omaan intuitioon ja päätyvät siten jakamaan virheellistä tietoa toisille.¹¹ Median ja viestinnän seurannan kyky on vahva indikaattori tiedonhankintakyvystä. Sosioekonomisesti paremmassa asemassa olevat osaavat hyödyntää sekä prosessoida tietoa paremmin¹².

Ihmisten arvostelukyvyn pienikin herättely vähentää huomattavasti valheellisen tiedon jakamista sosiaalisen median alustoilla. Tämän voi saavuttaa lisäämällä muistutuksia lähdekriittisyydestä linkkien yhteyteen.¹³

Viestintään tarvitaan selkeyttä ja läpinäkyvyyttä

Viestintä on tutkitusti yksi tärkein viranomaisten käytössä oleva keino hoitaa koronakriisiä¹⁴. Valtioiden strategisella viestinnällä ja poliittisella päätöksenteolla on ollut vaikutusta ihmisten käyttäytymiseen ja käsityksiin koronapandemian aikana. Myös yhteistyö monien eri viestintäkanavien kanssa on tärkeää taistelussa koronaa vastaan. Alueellista eriarvoisuutta on tuottanut se, että vastuuta tiedotuksesta on jaettu aluehallinnoille, jolloin tiedotus ei ole toiminut parhaalla tavalla¹⁵.

Jaetuilla arvoilla on merkitystä siinä, miten ihmiset noudattavat suosituksia. Ihmiset, jotka pitävät esimerkiksi vastuullisuutta tärkeänä, noudattavat todennäköisemmin annettuja sääntöjä. Pandemian hoidossa olennaista on myös arvojen sosiaalinen aspekti. Viestinnän vaikuttavuutta voitaisiin lisätä vetoamalla jaettuihin arvoihin ja kollektiiviseen tunteeseen.¹⁶

Tietämys koronan vakavuudesta vaikuttaa siihen, miten sosiaaliseen eristäytymiseen suhtaudutaan. Tämän ymmärtäminen voi auttaa viestintästrategioiden kehittämisessä. Poliittisella suuntautumisella on myös paljon vaikutusta asenteisiin ja käyttäytymiseen¹⁷.

Viranomaisen monipuolinen viestintämuotojen käyttö lisää yhdenvertaisuutta. Ihmiset edelleenkin ensisijaisesti hakevat tietoa terveysviranomaisilta, joten heidän tiedotukseen tulee kohdistaa suurta huomiota.

¹ Fransen, J. ym. (2021) The emergence of Urban Community Resilience Initiatives During the COVID-19 Pandemic: An International Exploratory Study; Yip W, Ge L, Ho AHY, Heng BH, Tan WS (2021) Building community resilience beyond COVID-19: The Singapore way. *The Lancet Regional Health - Western Pacific*, Volume 7, 2021.

² Habersaat, K.B. ym. (2020) Ten Considerations for Effectively Managing the COVID-19 Transition. *Nature Human Behaviour* 4, 677-687.

³ Piller, I., Zhang, J. & Li, J. (2020). Linguistic diversity in a time of crisis: Language challenges of the COVID-19 pandemic. *Multilingua*, 39(5), 503-515.

⁴ Lazarus, J.V. ym. (2021) A global survey of potential acceptance of a COVID-19 vaccine. *Nat Med* 27, 225–228.

⁵ Okuhara, T., Okada, H. & Kiuchi, T. (2020) Examining persuasive message type to encourage staying at home during the COVID-19 pandemic and social lockdown: A randomized controlled study in Japan. *Patient Education and Counseling*, Volume 103(12), 2588-2593; Solnick, R. E., Chao, G., Ross, R. D., Kraft-Todd, G. T., & Kocher, K. E. (2021). *Emergency Physicians and Personal Narratives*

Improve the Perceived Effectiveness of COVID-19 Public Health Recommendations on Social Media: A Randomized Experiment. *Academic emergency medicine: official journal of the Society for Academic Emergency Medicine*, 28(2), 172–183.

⁶ Bursztyn, L. ym. (2020) Misinformation During a Pandemic. The National Bureau of Economic Research, Working Paper No. 27417, revised September 2020; Zhao, E. ym. (2020) Media trust and infection mitigating behaviours during the COVID-19 pandemic in the USA. *BMJ Global Health* 10:5.

⁷ Yang, K.-C. ym. (2020) The COVID-19 Infodemic: Twitter versus Facebook. arXiv preprint (Submitted 17 December 2020); Islam, M. S. et al. (2020) COVID-19-Related Infodemic and Its Impact on Public Health: A Global Social Media Analysis. *The American Journal of Tropical Medicine and Hygiene*, 2020, 1–9 (August 10, 2020); Pennycook, G. ym. (2020) Fighting COVID-19 Misinformation on Social Media: Experimental Evidence for a Scalable Accuracy-Nudge Intervention. *Psychological Science* 31:7, 770–780.

⁸ Yang ym. (2020).

⁹ Smith, R. ym. (2020) Under the surface: Covid-19 vaccine narratives, misinformation and data deficits on social media. First Draft.

¹⁰ Van der Linden, S. ym. (2020) Inoculating Against Fake News About COVID-19. *Frontiers in Psychology* 11:566790 (October 23, 2020); Roozenbeek J, ym. (2020) Susceptibility to misinformation about COVID-19 around the world. *R. Soc. Open Sci.* 7: 201199.

¹¹ Pennycook ym. (2020).

¹² Viswanath, K, & Emmons, K.M. (2006) Message Effects and Social Determinants of Health: Its Application to Cancer Disparities. *Journal of communication*, Volume 56, issue 1 (2006): pp 238–S264.

¹³ Pennycook ym.. (2020).

¹⁴ Solnick ym. (2021).

¹⁵ Pollock, K. et al. (2020) Total Defence Resilience: Viable or Not During COVID-19? A Comparative Study of Norway and the UK. *Risks, Hazards & Crisis in Public Policy* (3 December 2020).

¹⁶ Wolf, L. J. ym. (2020) The importance of (shared) human values for containing the COVID-19 pandemic. *British Journal of Social Psychology*, 59: 618–627.

¹⁷ Callow, M. ym. (2020) Older Adults' Intention to Socially Isolate Once COVID-19 Stay-at-Home Orders Are Replaced With "Safer-at-Home" Public Health Advisories: A Survey of Respondents in Maryland. *Journal of Applied Gerontology* (First Published July 22, 2020).